صبورالله سیاسنګ
پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۳ اکتوبر

۲۰۲۴/۰۳/۳۱

د (میر اکبر خیبر)
د قتل پلټنه

۵۹ برخه

په پام کې ده چې په ۲۰۲۴ز کال کې د میر اکبر خیبر د قتل د پلټنې په هکله دوهم ټوک ولیکل سي. له دې کبله له ټولو ښاغلو لوستونکو په ځانګړې توګه د افغانستان د خلق دیموکراتیک ګوند له لوړ پوړو او ټیټ پوړو غړو او عینې شهودو څخه هیله کېږي چې که د افغانستان د تأریخ د یوهٔ ناسپړل سوي باب په هکله کره او ناویل سوي دقیق معلومات په لاس کې لري نو یا دې له ما سره او یا دې له لیکوال ښاغلي ډاکټر صبورالله سیاسنګ سره د برېښنالیک د پتو له لارې اړیکه ونیسي او دغه تشه دې ډکه کړي. مه پرېږدئ چې تأریخ په راتلونکي کې تحریف سي.
په درنښت

د معلوماتو راټولونکی صبورالله سیاسنګ
برېښنا لیک پته: siasang@yahoo.com
پښتو ژباړه: رحمت آریا - اکتوبر ۲۰۲۳
د برېښنا لیک پته: RahmatArya@Rogers.com

سیاسنګ: تاسو لیکلي دي چي: « د خیبر قبر ئـي د هغـهٔ له وژل کېدلو مخکي لا کیندلی وو. ددې لپاره چي نور سر پورته نـهٔ کړي او تل له خپل او پردي سره په سوڅن کي راګیر وي دا خبره ئـي خپره کړې وه چي هغه په ګوند کي ددولت مخفي او نفوذي مأمور دی. باید تر دایمي څار لاندي اوسي. هغـهٔ په څلورو سترګو څارل کېدهٔ او د پښو پـَل ئـي تعقیب کـېـدهٔ. روسانو هم د هغـهٔ په حق کي له دغسي تبصرو څخه ډډه نـهٔ کوله.» څنګه؟

ډاکټر عثمان: له روسانو سره د خیبر آشنایي او اختلاف چي افغانستان ته د نظامي مشاورینو په نوم راغلي ول د خلق ډیموکراتیک ګوند د جوړېدلو مخکي دوران ته ورګرځي. شورویانو هغه وخت خیبر ته ځانګړې ندې ورسپارلې چي له خون او څار پرته ئـي مطیعانه تر سره کړي؛ خو وئـي لیدل چي نـهٔ سي کولی د خپلواکي روح څښتن داسي سړی تطمیع کړي؛ دوی خپل غوراوي او انتخاب ته شرمېدلي ول. خیبر د اطاعت او بعیت سړی نـهٔ وو، استدلال به ئـي کاوهٔ او د اړتیا په صورت کي به ئـي خپل مخالفت څرګنداوهٔ. مشاروین پوه سول چي د پېښـې له رامنځته کېدلو مخکي دي باید د پېښې علاج وکړي. تر تعقیب لاندي ئـي نیسي هر حرکت – ان ناروغي ئـي – هغه ډول ورته تعبیروي چي د روسانو خپل زړهٔ غوښتل.

سیاسنګ: آیا د خیبر د ناروغی، سرطان نومول کومه دسیسه وه؟

ډاکټر عثمان: د جمهوریت د دوران په منځنیو کلونو کي مي یو شمېر انګازې واورېدلې چي د خیبر د سرطان د تشخیص جعلي اعلان دلالت پر توطـئې کاوهٔ. دوی په حقیقت کي غوښتل ددغهٔ خپلواک او آزاد سړي روح بې سیکه او ضعیفه کړي. وروسته ثابته سوه چي هاغه تشخیص غلط وو، ځکه دا طبیعي خبره ده چي په سرطان اخته ناروغ [له ۱۹۷۰ تر ۱۹۷۸ز پورې] تر اتو کالو پورې یا تر هغې اوږدې مودې پورې په بشپړ عافیت سره روغ رمټ نـهٔ پاتي کـېږي. بله په

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

زړهٔ پورې چلوټه / چال دا وه چې شورویانو اجازه ورنـهٔ کړه چې "مسکو" ته د درملنې لپاره لاړ سي. په دې هکله هم هغوی میدان وګاټـهٔ. کرملین خلق او پرچم ته په زونګو او رموزونو وښودله چې خیبـر د "واقعي ملګرو" او د همکارۍ د ملګرو له ډلي څخه نـهٔ دی او موږ دلته د هغـهٔ هویت ښـهٔ پـېـژنو.

له بده مرغه د خیبـر مقدرات هم په دې ډول ټاکل سوي ول چې بایـد د پرچم له جناح سره پاتې سوی وای؛ ان که له پرچم سره ئې اړیکه پرېـک کړې هم وای هغـهٔ ئې نـهٔ پرېښود چې د آرام ژوند لاره ونیسي. زه نـهٔ پوهېـږم چې شورویانو ددهٔ په هکله څه محاسبات درلودل چې نـهٔ اخراج کېدهٔ او نـهٔ هم منل کـېـدهٔ؛ نـهٔ پورته لوړ دریځ ته رسېدهٔ او نـهٔ ئې کښته پرېښود. په سیاست کې برزخ تر ټولو بد ځای او دریځ دی. خیبـر د ګوند په سترګو کې " د لاس شپږمه ګوته" وه.

سیاسنګ: ستاسو له خبرو داسې پوه سوم: شوروي نظامي مشاورینو – چې په غالب ګومان سره د KGB یا GRU مأمورین ول، دا خبره خپره کړه چې خیبـر افغانستان د خلق په ډیموکراتیک ګوند کې د دولت نفر دی. آیا دا خبره مو د هغـهٔ له خولې اورېـدلې وه؟

ډاکټر عثمان: خیبر ډېرې خبرې نـهٔ کولې، په ځانګړي توګه د خپل ژوند د لوړو ژورو په هکله ئې ډېر څه نـهٔ ویل، خو دا خبره ئې نـهٔ پټوله چې روسي مشاورینو ورڅخه د ملي مصالحو ضد توقعات لرل. زه د شوروي د استخباراتي شبکو په جوړښتونو نـهٔ پوهـېـږم. خو ددې متل پر بنسټ چې " ړوند هم د اوګړې په تریوالي پوهېږي/ کور هم میداند که دلده شور است"، شوروي نظامي مشاورین افغانستان ته د قرآن مجید د تلاوت د زده کړې لپاره نـهٔ ول راغلي.

سیاسنګ: آیا مـحمد داؤود ته د خیبـر نـېـږدې کول هم د KGB یا GRU دسیسه وه؟

ډاکټر عثمان: سره له دې چې له دغو لنډغرو/ دم بُریده څخه شک هم نـهٔ سته چې د هر مخفیانه ګام تر شا دې سرېښ سوې وي بیا هم فکر کوم د محمد داؤود او د خیبـر فکري ګډوالي / اشتراک نور مهم عوامل درلودل. د دغو دواړو تر منځ له نـېږدې والي څخه چې د ډاکټر شرق په منځګړیتوب رامنځته سوی وو، بیاهم شورویانو ډېره ګټه تر لاسه کړله، ځکه شورویانو وکولی سول نوم ئـې په مستند ډول ور بد کړي.

سیاسنګ: تاسو د مـحمد داؤود له خولې لیکلي دي: "خیـبر د خپل ګوند د ملګرو په لاس ووژل سو. هغوی ددغسې ښـهٔ سړي د لیـدلو زغم نـهٔ درلود. باید نابود کړای ئـي وای." آیا محمد داؤود همدا دري جملې تاسو ته ویلې وې؟

ډاکټر عثمان: ما په خپله د محمد داؤود له خولې دا خبرې نـهٔ دي اورېـدلې، ځکه د خیبر له وژل کـېـدلو وروسته مې هغه ونـهٔ لیـد خو د هغـهٔ له مصاحبانو څخه مې دا خبرې واورېـدلې. ددغو خبرو د تومنې /محتوی په سم والي کې هېڅ شک نـهٔ لرم.

سیاسنګ: له کومو کسانو مو اورېـدلې دي؟
ډاکټر عثمان: په خواشینی چې نومونه ئـې زما په یاد نـهٔ دي.
سیاسنګ: «له خیبـر څخه د محمد داؤود خوا بدې د ډیموکراتیک ګوند په ادغام او انحلال کې د خیبـر د ناتوانی په پار وه؟» آیا دا ګنګوسې صحیح دي؟

ډاکټر عثمان: له خیبـر څخه د محمد داؤود خوابدې یو جلا محبث دی. هماغسې چې مخکې مې وویل پر خیبر باندې د ګوند د ادغام او انحلال دنده نـهٔ وه تحمیل سوې. کله چې د ملي انقلاب د ګوند تر واحد چت لاندې د افغانستان د ټولو سیاسي ځواکونو د راټولولیـدلو طرح د رهبر له خوا مطرح کـېږي، خیبـر په دې اړوند د صادقانه همکارۍ ژمنه سپاري. سره له دې چې ټاري له مراد سره سمې پر مخ نـهٔ ځي خو هڅې ئـې روانې دي. کله چې د پرچم مشرتابـهٔ د شوروي سفارت ته راپور ورکوي چې که خیبر د ملي انقلاب د ګوند د حریم پر لور یو ګام نور وړاندې لاړ سي، نو په تش لاس نـهٔ ورځي، بلکه د ګوند د تر ټولو لوی مخفي سازمان تشکیلات ټول د غوړه مالی/ خوش خدمتی په پار افشاء کوي، په همدې سره د خیـبر د اعدام حکم لاسلیک کـېـږي.

سیاسنګ: له خیبـر څخه د داؤود خوابدي؟

ډاکټر عثمان: خدای تعالی دې زموږ ټولو ګناهان وبخښي. اروابناد داؤود خان د کورني او وظیفوي چاپیریال په اقتضاء د خلکو په منځ کې ژوند نـهٔ وو کړی. داسې کسان ورسره محشور ول چې د مادون او تر لاس لاندې کسانو ونډه ئـې درلوده نو باالضرور مخې ته ئـې د "بلې صاحب" په ویلو سره لاس په سینه او سر په تعظیم درېـدل. په ندرت سره به پـېښ سول چې اروابناد دې د چا استدلال ته غوږ ونیسي او که اړینه سي نو د ډېرو معلوماتو غوښتنـه ترې وکړي. هغـهٔ عادت درلود چې تل دې ورتـه اطاعت وسي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

خیبر د پښتونستان د موضوع په شان مسایلو کې، او له نړۍ او ګاونډیانو سره د افغانستان د مناسباتو په موضوعاتو کې په صراحت سره خپل ځانګړي/ مختص نظریات بیانول او د تابع اکثریت برخلاف، ځینې وختونه به د مشرتابهٔ د نظریاتو په تقابل کې واقع کېدهٔ. معمولاً دغه حالت د دولت د رئیس لپاره ځوروونکی وو خو له یوې خوا خیبر وربانديې په دې ګران وو چې له هېواد سره ئې ناپایه مینه درلوده او له بلې خوا دی په خپله د مصلحت او مدارا نهٔ وو. القصه، یو ناڅاپه به ئې اعلان کړل چې مجلس پای وموند او د څو شېبو لپاره خپه او اندېښمن پاتې کېدهٔ.

سیاسنګ: رسولي، نورستاني، امین، کارمل، امتیاز، نور «احمد نور»، عالمیار ورونه، د حکمتیار د اسلامي حزب چریکان، د ساواک ایجنټان او د خیبر په وژلو کې د هغوی لاس لرل....؟

داکتر عثمان: نهٔ یوازې رسولي او نورستاني، بلکه د کورنیو چارو او د دفاعي چارو د دواړو وزارتونو لوړ پوړي چارواکي هم پوهېدل هم چې خیبر د داؤود دوست او پلوی دی له دې کبله د هغهٔ د ترورولو لپاره ئې کوم دلیل نهٔ درلود. امین او عالمیار ورونه پوهېدل چې خیبر د کارمل مخالف دی نو منطقاً ئې غوښتل: تر هغو چې کارمل ژوندی وي، خیبر دې هم د کارمل د ډېرې د اغزي په توګه ژوندی وي. که د حزب اسلامي او د ساواک ایجنټانو د عمل کولو قدرت درلود نو لومړی به ئې تره کي، کارمل، امین، نجیب او مخصوصاً لایق او بارق د پېژندل سویو کمونیستانو په نوم ترور کړي وای. د یوې شېبې لپاره که ومنو چې د ترور پلان په همدې ټاکل سوې ورځې د حکمتیار د حزب د چریکانو له پلوه جوړ سوی وو نو تروریستانو به ئې لږ تر لږه پینځه دقیقې مخکې عمل کړی وای چې غوربندي او خیبر ئې دواړه یو ځای وژلي وای او د "دوه وو کافرانو" د قتل په بدل کې به ئې پرېمانه دنیوي مکافات او اخروي سعادت لاس ته راوړی وای.

سیاسنګ: سلطان علي کشتمند د «یادداشت های سیاسي و رویداد های تأریخي» په کتاب (انګلستان ۲۰۰۲ز) کې لیکلي دي: « د خیبر د شهادت په هکله بېلابېلال حدسیاست او انګېرنې رامنځته سوې. کارمل وویل چې په غالب ګومان سره چې دا توطئه دې د امین له پلوه تر سره سوې وي؛ ځکه هغهٔ له ډېر پخوا څخه له خیبر سر په توندئ چلند کاوهٔ او هغه چې د استعداد خاوند وو، د ګوند د ډېرو غړو په زړونو کې ګران وو او د "ملیت" له اړخه پښتون او د "نظامیانو" په منځ کې له ښهٔ شهرت څخه برخمن وو، نو امین خپل سرسخت سیال ګاڼهٔ. وروسته روښانه سوه چې قدوس غوربندي له حفیظ الله امین سره د بندوبست څرګندې اړیکي لرلې دي.» (۳۲۵ او ۳۲۶ پاڼې)

ډاکتر عثمان: له دې چې کشتمند او د کړۍ ملګرو ئې څوڅو ځله قدوس غوربندي د خیبر په قتل تورن کړی دی نو باید د غوربندي د روایت په نوم هم ونومول سي. د هغهٔ د کتاب عنوان دا دی: «نګاهې به تأریخي حزب دیموکراتیک خلق افغانستان/ حزب وطن» دا کتاب تقریباً لس کاله مخکې پښتو ته هم ژباړل سوی او پښتو او فارسي بڼه ئې په همزمان ډول په افغانستان او آلمان کې چاپ سوه. غوربندی په څرګنده، صادقانه او بشپړ ډول هم د خیبر سیالان او دښمنان او هم د هغهٔ د ترور طراحان معرفي کوي. تاسو له ۵۰ تر ۶۰ پاڼو پورې یو ځل وګورئ. نوره بله خبره نهٔ لرم. «د خیبر د قتل د پلټنې ۲۸۱ پاڼه»

سیاسنګ: تاسو د غوربندي روایت منئ؟

ډاکتر عثمان: ما ته عبدالقدوس غوربندی د افغانستان د سیاست په ډګر کې یو له ډېرو شریفو او نجیبو څېرو څخه دی. په ځانګړې توګه د شهید استاد خیبر د مظلومانه قتل په هکله د هغهٔ په قلم لیکل سوی روایت منم. زما خبره هم همدغه ده. (سویډن، ۲۰۱۰ز کال د اکتوبر ۱۳)

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

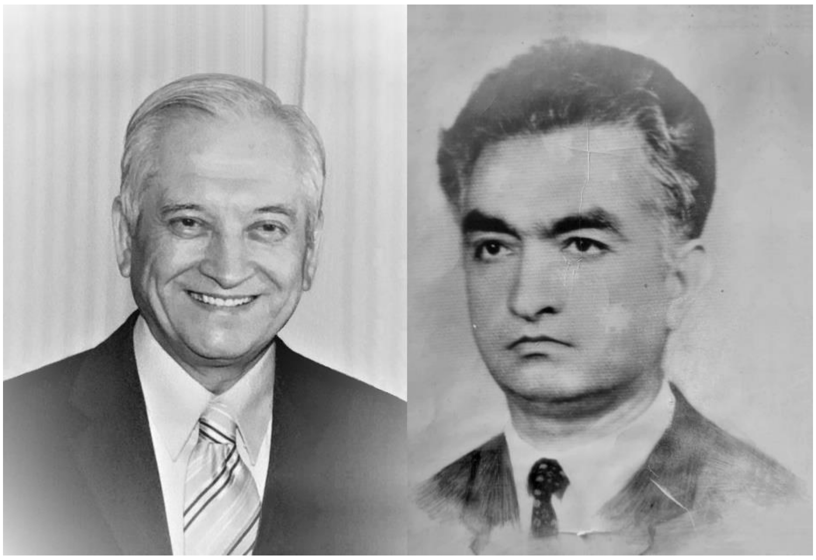

"میـر اکبـر خیبر خالصو وربښـمو ته پاتې کـېـدۀ"

سیاسنگ: ستاسو له ژوندلیک څخه به ئې پېـل کړو چې Rumi Tomato/ «رومي بادنجان» نومـېـږي.

محمدخان جلالر: د «بادنجان رومي» کتاب زما شخصي خاطرات دي. که کله ناکله سیاسي رنګ او خوند اخلي په لوی لاس او قصدي نـۀ دي. زه سیاسي سړی نـۀ وم، نـۀ یم او استعداد ئـې هم نـۀ لرم. پلار مې – د جامو او ساعتونو د پلورنځي څښتن - د منځنۍ کچې یا متوسط الحاله سوداګر وو، د پلار دریځ سبب سوی وو چې د خدای له لوی مخلوق سره اړیکه ولرم. وروسته له دې چې په درې یا څلورو حکومتونو کې د مالیې، پلان او سوداګرۍ د وزارتونو مقامونو ته ورسـېـدم له ولس سره زما ټولنیزو اړیکو پراختیا وموندله. زما د دندو طبیعت راڅخه دا غوښتنه لرله چې له ډېرو کسانو سره اړیکه ولرم. زما په دې اړیکو کې هم ولسمشران راتلل او هم غیر مشهور کسان. البته لږ و ډېـر شخصي دوستان هم لرم.

د خپلو مأموریتونو ترڅنګ چې زه په خپله د مقاماتو لیـدلو ته ورتلم، یو څوک به د مارکیټ د پـیر او پلور د ستونزو د حلولو لپاره زما لیـدلو ته راغی، بل به که د سوداګرۍ د جواز او د پاسپورټ د آسانتیا لپاره ئـې کومه غوښتنه لرله نو لومړنۍ مرجع ئـې زه وم، وروسته کله چې د هـېـواد اوضاع کړکـېـچنه سوه، هغو کورنیو به چې محبوس ئـې درلود نو د هیلو سترګې به ئـې ماته نیولې وې. ما د خپل دفتر دروازه د هر چا پرمخ خلاصه پرې ایښې وه. که کوم خدمت مې له لاسه پوره وو، نو سپما مې نـۀ کوله.

سیاسنگ: سره له دې چې تاسو وایاست «سیاسي نـۀ یم» خو تاسو درې لسیزې د افغانستان د سیاست په ډګر کې کلـیـدي ځای درلود. ولې مو نـۀ دي غوښتي چې یادداشتونه مو تر ډېـره سیاسي رنګ او خوند واخلي؟

جلالر: ما خپل خاطرات ولیکل ترڅو زما بچیان، دوستان او هـېـوادوال زما د ژوندون په یو شمـېـر ځانګړو اړخونو خبر وي. ما شپږ پینځوس کاله په افغانستان کې تـېـر کړي دي او له دغو شپږ پـینځوس کالو څخه مې دېـرش کاله په دربو رژیمونو کې د وزارتونو د رسمي مسؤول مقام په توګه دنده تر سره کړې ده. زما خاطرات ښایي وکولی سي په یوې ځانګړې زماني مقطع کې د افغانستان پر اقتصادي او سیاسي دریځ رڼا واچوي. په خواشینۍ چې زه د ورځنیو یادداشتونو دفترچه نـۀ لرم چې په هغې کې مې د کار په اړوند پـېـښـې لیکلې وې. دا ټولې زه له خپل ذهني یاددښت څخه لیکم.

سیاسنگ: ډاکټر صادق فطرت وایي: " زه او محمد خان په ښوونځي کې ټولګیوال وو. سره له دې چې پښـتو زما مورنۍ ژبه ده خو د پښتو د مضمون په آزموینې کې به ما کله ۸ او کله ۹ اخیستې. تر هغـۀ ځایه چې زما په یاد ده جلالر په دې مضمون کې پوره ۱۰ نمرې له آفرین سره یو ځای اخیستې. البته د ریاضي په مضمون کې هـېـڅ چا د هغـۀ له وړتیا سره سیالي نـۀ سوای کولی." «ناشناس ناشناس نیست، ۱۲۴ پاڼه» د ۲۷۰ پاڼو کتاب لیکل او په نومونو او شمـېـرو کې د داسې جزئـیاتو راوړل د حسد وړ حافظې څرګندویه ده.

جلالر: زما ماشومتوب په یوې بې سوادې کورنۍ کې تـېـر سوی دی. له هر چا سره مې چې سروکار درلودلی له قلم او کاغذ سره ناآشنا ول. په یولس کلنۍ کې مې د ژمي د رخصتیو په دریو میاشتو کې د خپل پلار د سګرټ پلورنځي ورځنی دخل او خرڅ په یوې کتابچې کې لیکلی وو. کله چې پلار مې د میرزا حکیم په نوم یوۀ دوست سره د حساب شمـېـر کړی

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

وو او د شپې چې کورته راغی راته ئې وويل: ميرزا حکيم تعجب کاوۀ چې څومره دې په ځير او دقت شمار کړی وو، نـۀ فاضل او نـۀ باقي. يو پول هم نـۀ ډېر وو او نـۀ لږ.

د تنکۍ ځوانی پر مهال مې فکر کاوۀ چې د ټولو خلکو ذهني ظرفيت لکه د هغوی د کتلو او اورېـدلو د حس په شان له يو بل سره برابر دی. د ښوونځي په اتم کال کې پوه سوم چې زما ډېري ټولګيوال د هغو درسونو په بـېـرته ياد راوړلو کې ستونزه لري چې حافظې ته ئې سپاري په ځانګړې توګه د آزموينو په شپو ورځې کې. کله چې ما خپلو همزولو ته ويل چې هر څه چې اورم يا ئې لولم زما په ذهن کې کښېني او له ياده مې نـۀ وځي، باور ئې نـۀ کاوۀ.

د اشخاصو نومونه، پتې/ آدرسونه، ژب ښويه، صرف او نحو، موزون اشعار، شمېرې لکه تأريخي نـېـټې/سنوات، د ټيليفونونو شمېرې، د رياضي اعمال، د الجبر، کيميا، فزيک فورمولونه، هندسي قضاياوې، د قوانينو او مقرراتو مواد، قرار دادونه، د مطبوعاتو مضامين، د راډيو د اخبار ورځني راپورونه، له شخصي دوستانو سره د خبرو اترو جزئيات، د رسمي غونډو د مباحثاتو لړۍ مې تقريباً ټکي په ټکي په ياد پاتې کېدل. دا د خدايتعالی يوه ډالۍ وه نـۀ د تمرين او ممارست ېبره/ ثمره. له اوياکلنۍ وروسته او د روغتيايي ستونزو له پېلـېدلو وروسته زما قريبې حافظې د نويو معلوماتو په ساتـنې کې کسر راووړ خو له بعيدې حافظې څخه مې راضي يم. د ښوونځي د لومړی، منځنې دورې او د سوداګرۍ د ليسې د اکثريتو ټولګيوالو او د ډېـريو همکاران نومونه او د هغوی د پلرونو نومونه مې په ياد دي. د شکر ځای دی چې د ژوند په وروستي پړاو کې د زړښت په دې موسم کې يم او طبعاً کله ناکله يادفراموشي رابانده راسي. دا هم يو عذاب دی چې په خپل ذهن کې ناکاره خاطرات ولرئ او ونـۀ سئ کولای لـېـرې ئې وغورځوئ.

سياسنګ: څرنګه جلالر سواست؟

جلالر: د ۱۹۱۷ز کال له انقلاب وروسته بلشويکانو زما د پلار شتمني ضبط کړه. د نوي نظام يو له دساتيرو څخه اتباعو ته د هويت د کارت ورکول ول. هرچا بايد تخلص درلود. پلار مې صوفي جان چې د مير جلال زوی وو، د هويت په نوي کارت کې ئې نوم صوفي جان ميرجلالوف سو. زما د تخلص جرړه هم له همدې ځايه راځي. په ۱۹۶۱ز کال کې مې د ميرجلالوف د نوم په پېل کې "مير" لـېـرې کړ، د جلال نوم مې له ميرپرته د وزبيک په صبغې "جلالر" جوړ کړ. دا کلمه ما په خپله جوړه کړې ده او کومه تأريخي مخينه نـۀ لري. زما د تخلص غوره کول يوه بله فقره هم لري. کله چې جلالر سوم، لومړني شخص ته مې چې خبر ورکړ ببرک کارمل وو. هغـۀ په ټوکو راته وويل: څو تـنه ډېر نـېږدې دوستان لرم خو هـېـڅکله مې زړۀ نـۀ غواړي هغوی په خپلو اصلي نومونو ياد کړم. پوښتنه مې وکړه څنګه؟ وئـې ويل: د مذهبي نومونو او فيئـوډالي القابو پرووړاندې لکه محمد، علي، حسين، سلطان، شاه، مير، امير، خان او.... لږ حساس يم. بايد پر ځان فشار راوړم چې د ملګري کشتمند پر ځای ووايم ملګری سلطان علي او يا ملګری شاه محمد. ښـۀ سو تا زما کار آسانه کړ. اوس به ان تا ته ښاغلی جلالر وايم.

سياسنګ: آيا د سياسي آشنايانو په منځ کې چا غوښتي چې تاسو ځان پلو ته راوکاږي؟

جلالر: هغوی پوهېـدل چې زه د سياست اهل نـۀ يم. دغـۀ مسلک ته مې نـۀ لـېـوالتيا لرله او نـۀ ئې لرم. فکر کوم چې ۱۹۶۰ز کال به وو چې يوه ورځ کارمل راته وويل: ته بې ساری ذکاوت لرې. مترقي افکار هم لرې؟ راځه د افغانستان د خلق ډيموکراټيک ګوند غړی سه چې وکولای سئ د هېـواد د محکومو کارګرانو او بزګرې پاړکې/ طبقې ته چوپړ وکړئ. ورته مې وويل: يوازې محکومې پاړکې ته؟ هغه کسان چې ستاسو د تشکيلاتو غړي نـۀ دي کولی سي د ټولنې ټولو پاړکو او اقشارو ته د چوپړ وړ وګرځي. وئـې ويل: تاسو چې په دې ډول فکر کې ياست تر څو چې ژوندي ياست ريښتونی نر درڅخه نـۀ جوړېـږي. ما همدلته حدس وواهه چې له "ريښتونی نر/ مرد واقعي" څخه د نـۀ جوړېـدلو مراد، د خلق ډيموکراټيک ګوند د غړيتوب نـۀ اخېـستل دی. که نـۀ نو له سياست سره د جنسيت څه کار دی؟ ريښتوني نارينه او ښځينه کېـدای سي غير سياسي وي.

نور بيا

سياسنګ: له ببرک کارمل سره آشنايي؟

يادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاغلی رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاریٔ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ